

Roman Pollak (1887–1972)

Biogram

Roman Pollak

Źródło: Archiwum Rodzinne Romana Pollaka.

Roman Pollak urodził się 31 lipca 1886 roku w Jeleśni w powiecie żywieckim. Był synem Teodora i Eufemii ze Szczurkiewiczów. Edukację rozpoczął w szkołach ludowych w Podłężu i Niepołomicach, od 1897 roku kształcił się w Gimnazjum im. Arcyksiężnej Elżbiety w Samborze. Studia odbył na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, gdzie ukończył Wydział Filozoficzny; jako główny przedmiot wybrał filologię polską. W tym okresie zainteresował się polsko-włoskimi stosunkami kulturalnymi, czym później zajmował się naukowo. Po studiach pracował jako nauczyciel. Odbył także ochotniczą służbę wojskową w 13 Pułku Piechoty w Krakowie.

W czasie I wojny światowej Pollak został zmobilizowany do armii i służył w 4 Batalionie 20 Pułku Piechoty Górskiej. Walczył na frontach rosyjskim, serbskim i włoskim, a pod koniec wojny na frontach wołyńskim, podkarpackim i ukraińskim. Podczas służby wojskowej prowadził kursy dla żołnierzy analfabetów oraz usiłował kontynuować pracę naukową, czego efektem było ukończenie rozprawy doktorskiej. Tytuł doktora Pollak uzyskał w 1917 roku, a habilitację już po zakończeniu I wojny światowej, w roku 1922.

W roku 1919 powołany został na wykładowcę nowo utworzonego Uniwersytetu Poznańskiego oraz na stanowisko nauczyciela w poznańskim Gimnazjum Marii Magdaleny. Ze względu na imponujący dorobek naukowy oraz opinię wynikającą z ankiety międzyuniwersyteckiej Pollak został oddelegowany do Włoch, by tam zorganizować filologię polską na Uniwersytecie Rzymskim „La Sapienza”. W latach 1923–1926 wykładał tam język polski i literaturę polską oraz propagował rodzimą kulturę w innych ośrodkach włoskich. Do 1930 roku łączył obowiązki dydaktyczne w Polsce i we Włoszech. W 1928 roku uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1933 – profesora zwyczajnego Uniwersytetu Poznańskiego.

Tuż po wybuchu II wojny światowej, we wrześniu 1939 roku, Pollak musiał opuścić Poznań. Wraz z rodziną przeniósł się do Warszawy. Tam oficjalnie pracował w szkołach zawodowych, ale działając w konspiracji, współorganizował tajne studia wyższe. Ostatecznie przyjęły one kształt Uniwersytetu Ziemi Zachodnich (dalej: UZZ) – kontynuacji Uniwersytetu Poznańskiego w Warszawie, z ośrodkami działającymi też poza stolicą. W tej instytucji Polskiego Państwa Podziemnego najpierw, od 1941 roku, prof. Pollak piastował stanowisko dziekana Wydziału Humanistycznego, rok później został prorektorem, by wreszcie w czerwcu 1943 roku objąć funkcję rektora, którą pełnił do 1944 roku. Po upadku powstania warszawskiego przedostał się do Częstochowy i tam kierował lokalną filią UZZ, która funkcjonowała jako Tajne Kursy Akademickie.

Na początku kwietnia 1945 roku Pollak powrócił do Poznania i zajął się odbudową tutejszej polonistyki. Był odtąd do 1960 kierownikiem zespolonej Katedry Literatury Polskiej. W 1969 roku został doktorem honoris causa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zmarł 23 lutego 1972 roku w Poznaniu; pochowany został na cmentarzu komunalnym Junikowo.

W badaniach naukowych zajmował się głównie literaturą baroku; jest znany jako badacz eposu *Gofred albo Jeruzalem wyzwolona*. Był autorem wielu wstępów do wydań i edytorem dzieł publikowanych w serii Biblioteka Narodowa. Przez wiele lat działał w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk oraz innych towarzystwach naukowych.